

॥ श्रीविष्णुसहस्रनामस्तोत्रम् ॥

Śrī Viṣṇu Sahasranāma Stotram

Part 3 · Phala Śruti and concluding verses

This part contains:

उत्तरभागः (फलश्रुतिः) Uttara Bhāga · Phala Śruti, the fruits of recitation
समाप्ति श्लोकाः Samāpti Ślokāḥ · Concluding verses

From the Anuśāsana Parva of the Mahābhārata (chapter 149).

Each verse is given in Devanāgarī, followed by its transliteration in English letters.

Pronunciation guide (IAST): ā ī ū = long vowels · ṛ = ri · ṃ = anusvāra (m/n) · ḥ = visarga (soft h echo) · ś = sh (palatal) · ṣ = sh (retroflex) · ṭ ḍ ṇ = retroflex t, d, n · c = ch · ñ = ny · ṅ = ng · ' = elided a (avagraha).

Vrindavan Guruvayurappan Temple,
Vrindavan, Uttar Pradesh, India
www.vrindavanguruvayur.org

उत्तरभागः (फलश्रुतिः)

Uttara Bhāga · Phala Śruti, the fruits of recitation

भीष्म उवाच · *bhīṣma uvāca*

इतीदं कीर्तनीयस्य केशवस्य महात्मनः ।
नाम्नां सहस्रं दिव्यानामशेषेण प्रकीर्तितम् ॥ १ ॥

itīdaṃ kīrtanīyasya keśavasya mahātmanaḥ |
nāmnāṃ sahasraṃ divyānāmaśeṣeṇa prakīrtitam || 1||

य इदं शृणुयान्नित्यं यश्चापि परिकीर्तयेत् ।
नाशुभं प्राप्नुयात्किञ्चित्सोऽमुत्रेह च मानवः ॥ २ ॥

ya idaṃ śṛṇuyānnityaṃ yaścāpi parikīrtayet |
nāśubhaṃ prāpnuyātkiñcitso'mutreha ca mānavaḥ || 2||

वेदान्तगो ब्राह्मणः स्यात्क्षत्रियो विजयी भवेत् ।
वैश्यो धनसमृद्धः स्याच्छूद्रः सुखमवाप्नुयात् ॥ ३ ॥

vedāntago brāhmaṇaḥ syātkṣatriyo vijayī bhavet |
vaiśyo dhanasamṛddhaḥ syācchūdraḥ sukhamavāpnuyāt || 3||

धर्मार्थी प्राप्नुयाद्धर्ममर्थार्थी चार्थमाप्नुयात् ।
कामानवाप्नुयात्कामी प्रजार्थी प्राप्नुयात्प्रजाम् ॥ ४ ॥

dharmārthī prāpnuyāddharmamarthārthī cārthamāpnuyāt |
kāmānavāpnuyātkāmī prajārthī prāpnuyātprajām || 4||

भक्तिमान् यः सदोत्थाय शुचिस्तद्गतमानसः ।
सहस्रं वासुदेवस्य नाम्नामेतत्प्रकीर्तयेत् ॥ ५ ॥

bhaktimān yaḥ sadotthāya śucistadgatamānasaḥ |
sahasraṃ vāsudevasya nāmnāmetatprakīrtayet || 5||

यशः प्राप्नोति विपुलं ज्ञातिप्राधान्यमेव च ।
अचलां श्रियमाप्नोति श्रेयः प्राप्नोत्यनुत्तमम् ॥ ६ ॥

yaśaḥ prāpnoti vipulaṃ jñātiprādhānyameva ca |
acalāṃ śriyamāpnoti śreyaḥ prāpnotyanuttamam || 6||

न भयं क्वचिदाप्नोति वीर्यं तेजश्च विन्दति ।
भवत्यरोगो द्युतिमान्बलरूपगुणान्वितः ॥ ७ ॥

na bhayaṃ kvacidāpnoti vīryaṃ tejaśca vindati |
bhavatyarogo dyutimānbalarūpaguṇānvitaḥ || 7||

रोगार्तो मुच्यते रोगाद्बद्धो मुच्येत बन्धनात् ।
भयान्मुच्येत भीतस्तु मुच्येतापन्न आपदः ॥ ८ ॥

rogārto mucyate rogādbaddho mucyeta bandhanāt |
bhayānmucyeta bhītastu mucyetāpanna āpadaḥ || 8||

दुर्गाण्यतितरत्याशु पुरुषः पुरुषोत्तमम् ।
स्तुवन्नामसहस्रेण नित्यं भक्तिसमन्वितः ॥ ९ ॥

durgāṇyatitaratyāśu puruṣaḥ puruṣottamam |
stuvannāmasahasreṇa nityaṃ bhaktisamanvitaḥ || 9||

वासुदेवाश्रयो मर्त्यो वासुदेवपरायणः ।
सर्वपापविशुद्धात्मा याति ब्रह्म सनातनम् ॥ १० ॥

vāsudevāśrayo martyo vāsudevaparāyaṇaḥ |
sarvapāpaviśuddhātmā yāti brahma sanātanam || 10||

न वासुदेवभक्तानामशुभं विद्यते क्वचित् ।
जन्ममृत्युजराव्याधिभयं नैवोपजायते ॥ ११ ॥

na vāsudevabhaktānāmaśubhaṃ vidyate kvacit |
janmamṛtyujarāvyādhibhayaṃ naivopajāyate || 11||

इमं स्तवमधीयानः श्रद्धाभक्तिसमन्वितः ।
युज्येतात्मसुखक्षान्तिश्रीधृतिस्मृतिकीर्तिभिः ॥ १२ ॥

imaṃ stavamadhīyānaḥ śraddhābhaktisamanvitaḥ |
yujyetātmasukhakṣāntiśrīdhṛtismṛtikīrtibhiḥ || 12||

न क्रोधो न च मात्सर्यं न लोभो नाशुभा मतिः ।
भवन्ति कृतपुण्यानां भक्तानां पुरुषोत्तमे ॥ १३ ॥

na krodho na ca mātsaryaṃ na lobho nāśubhā matiḥ |
bhavanti kṛtapuṇyānāṃ bhaktānāṃ puruṣottame || 13||

द्यौः सचन्द्रार्कनक्षत्रा खं दिशो भूर्महोदधिः ।
वासुदेवस्य वीर्येण विधृतानि महात्मनः ॥ १४ ॥

dyauḥ sacandrārkanakṣatrā khaṃ diśo bhūrmahodadhiḥ |
vāsudevasya vīryeṇa vidhṛtāni mahātmanaḥ || 14||

ससुरासुरगन्धर्वं सयक्षोरगराक्षसम् ।
जगद्वशे वर्ततेदं कृष्णस्य सचराचरम् ॥ १५ ॥

sasurāsuragandharvaṃ sayakṣoragarākṣasam |
jagadvaśe vartatedaṃ kṛṣṇasya sacarācaram || 15||

इन्द्रियाणि मनो बुद्धिः सत्त्वं तेजो बलं धृतिः ।
वासुदेवात्मकान्याहुः क्षेत्रं क्षेत्रज्ञ एव च ॥ १६ ॥

indriyāṇi mano buddhiḥ sattvaṃ tejo balaṃ dhṛtiḥ |
vāsudevātmakānyāhuḥ kṣetraṃ kṣetrajña eva ca || 16||

सर्वागमानामाचारः प्रथमं परिकल्प्यते ।
आचारप्रभवो धर्मो धर्मस्य प्रभुरच्युतः ॥ १७ ॥

sarvāgamānāmācāraḥ prathamaṃ parikalpyate |
ācāraprabhavo dharmo dharmasya prabhuracyutaḥ || 17||

ऋषयः पितरो देवा महाभूतानि धातवः ।
जङ्गमाजङ्गमं चेदं जगन्नारायणोद्भवम् ॥ १८ ॥

ṛṣayaḥ pitaro devā mahābhūtāni dhātavaḥ |
jaṅgamājaṅgamaṃ cedaṃ jagannārāyaṇodbhavam || 18||

योगो ज्ञानं तथा साङ्ख्यं विद्याः शिल्पादिकर्म च ।
वेदाः शास्त्राणि विज्ञानमेतत्सर्वं जनार्दनात् ॥ १९ ॥

yogo jñānaṃ tathā sāṅkhyaṃ vidyāḥ śilpādikarma ca |
vedāḥ śāstrāṇi vijñānametatsarvaṃ janārdanāt || 19||

एको विष्णुर्महद्भूतं पृथग्भूतान्यनेकशः ।
त्रींल्लोकान्व्याप्य भूतात्मा भुङ्क्ते विश्वभुगव्ययः ॥ २० ॥

eko viṣṇurmahadbhūtaṃ pṛthagbhūtānyanekaśaḥ |
trīṃllokānvyāpya bhūtātmā bhuṅkte viśvabhugavyayaḥ || 20||

इमं स्तवं भगवतो विष्णोर्व्यासेन कीर्तितम् ।
पठेद्य इच्छेत्पुरुषः श्रेयः प्राप्तुं सुखानि च ॥ २१ ॥

imaṃ stavaṃ bhagavato viṣṇorvyāsena kīrtitam |
paṭhedya icchetpuruṣaḥ śreyaḥ prāptuṃ sukhāni ca || 21||

विश्वेश्वरमजं देवं जगतः प्रभुमव्ययम् ।
भजन्ति ये पुष्कराक्षं न ते यान्ति पराभवम् ॥ २२ ॥

viśveśvaramajaṃ devaṃ jagataḥ prabhumavyayam |
bhajanti ye puṣkarākṣaṃ na te yānti parābhavam || 22||

न ते यान्ति पराभवम् ॐ नम इति ।

na te yānti parābhavam oṃ nama iti |

अर्जुन उवाच · *arjuna uvāca*

पद्मपत्रविशालाक्ष पद्मनाभ सुरोत्तम ।
भक्तानामनुरक्तानां त्राता भव जनार्दन ॥ २३ ॥

padmapatraviśālākṣa padmanābha surottama |
bhaktānāmanuraktānāṃ trātā bhava janārdana || 23||

श्रीभगवानुवाच · *śrībhagavānuvāca*

यो मां नामसहस्रेण स्तोतुमिच्छति पाण्डव ।
सोऽहमेकेन श्लोकेन स्तुत एव न संशयः ॥ २४ ॥

yo māṃ nāmasahasreṇa stotumicchati pāṇḍava |
so'hamekena ślokena stuta eva na saṃśayaḥ || 24||

स्तुत एव न संशय ॐ नम इति ।

stuta eva na saṃśaya oṃ nama iti |

व्यास उवाच · *vyāsa uvāca*

वासनाद्वासुदेवस्य वासितं भुवनत्रयम् ।
सर्वभूतनिवासोऽसि वासुदेव नमोऽस्तु ते ॥ २५ ॥

vāsanādvāsudevasya vāsitaṃ bhuvanatrayam |
sarvabhūtanivāso'si vāsudeva namo'stu te || 25||

श्रीवासुदेव नमोऽस्तु त ॐ नम इति ।

śrīvāsudeva namo'stu ta oṃ nama iti |

पार्वत्युवाच · *pārvatyuvāca*

केनोपायेन लघुना विष्णोर्नामसहस्रकम् ।
पठ्यते पण्डितैर्नित्यं श्रोतुमिच्छाम्यहं प्रभो ॥ २६ ॥

kenopāyena laghunā viṣṇornāmasahasrakam |
paṭhyate paṇḍitairnityaṃ śrotumicchāmyahaṃ prabho || 26||

ईश्वर उवाच · *īśvara uvāca*

श्रीराम राम रामेति रमे रामे मनोरमे ।
सहस्रनाम तत्तुल्यं रामनाम वरानने ॥ २७ ॥

śrīrāma rāma rāmeti rame rāme manorame |
sahasranāma tattulyaṃ rāmanāma varānane || 27||

श्रीरामनाम वरानन ॐ नम इति ।

śrīrāmanāma varānana oṃ nama iti |

ब्रह्मोवाच · *brahmovāca*

नमोऽस्त्वनन्ताय सहस्रमूर्तये
सहस्रपादाक्षिशिरोरुबाहवे ।
सहस्रनाम्ने पुरुषाय शाश्वते
सहस्रकोटियुगधारिणे नमः ॥ २८ ॥

namo'stvanantāya sahasramūrtaye
sahasrapādākṣiśirorubāhave |
sahasranāmne puruṣāya śāśvate
sahasrakoṭiyugadhāriṇe namaḥ || 28||

सहस्रकोटियुगधारिणे नम ॐ नम इति ।

sahasrakoṭiyugadhāriṇe nama oṃ nama iti |

ॐ तत्सदिति श्रीमहाभारते शतसाहस्र्यां संहितायां वैयासिक्यामानुशासनिके पर्वणि
भीष्मयुधिष्ठिरसंवादे श्रीविष्णोर्दिव्यसहस्रनामस्तोत्रम् ॥

oṃ tatsaditi śrīmahābhārate śatasāhasryāṃ saṃhitāyāṃ vaiyāsikyāmānuśāsanike parvaṇi
bhīṣmayudhiṣṭhirasaṃvāde śrīviṣṇordivyasahasranāmastotram ||

सञ्जय उवाच · *sañjaya uvāca*

यत्र योगेश्वरः कृष्णो यत्र पार्थो धनुर्धरः ।
तत्र श्रीर्विजयो भूतिर्ध्रुवा नीतिर्मतिर्मम ॥ २९ ॥

yatra yogeśvaraḥ kṛṣṇo yatra pārtho dhanurdharaḥ |
tatra śrīrvijayo bhūtirdhruvā nītirmatirmama || 29||

श्रीभगवानुवाच · *śrībhagavānuvāca*

अनन्याश्चिन्तयन्तो मां ये जनाः पर्युपासते ।
तेषां नित्याभियुक्तानां योगक्षेमं वहाम्यहम् ॥ ३० ॥

ananyāścintayanto māṃ ye janāḥ paryupāsate |
teṣāṃ nityābhiyuktānāṃ yogakṣemaṃ vahāmyaham || 30||

परित्राणाय साधूनां विनाशाय च दुष्कृताम् ।
धर्मसंस्थापनार्थाय सम्भवामि युगे युगे ॥ ३१ ॥

paritrāṇāya sādhūnāṃ vināśāya ca duṣkṛtām |
dharmasaṃsthāpanārthāya sambhavāmi yuge yuge || 31||

आर्ता विषण्णाः शिथिलाश्च भीता घोरेषु च व्याधिषु वर्तमानाः ।
सङ्कीर्त्य नारायणशब्दमात्रं विमुक्तदुःखाः सुखिनो भवन्ति ॥ ३२ ॥

ārtā viṣaṇṇāḥ śithilāśca bhītā ghoreṣu ca vyādhiṣu vartamānāḥ |
saṅkīrtya nārāyaṇaśabdamātraṃ vimuktaduḥkhāḥ sukhino bhavanti || 32||

कायेन वाचा मनसेन्द्रियैर्वा बुद्ध्यात्मना वा प्रकृतेः स्वभावात् ।
करोमि यद्यत् सकलं परस्मै नारायणायेति समर्पयामि ॥ ३३ ॥

kāyena vācā manasendriyairvā buddhyātmanā vā prakṛteḥ svabhāvāt |
karomi yadyat sakalaṃ parasmai nārāyaṇāyeti samarpayāmi || 33||

इति श्रीविष्णोर्दिव्यसहस्रनामस्तोत्रं सम्पूर्णम् ।
ॐ तत् सत् ।

iti śrīviṣṇordivyasahasranāmastotraṃ sampūrṇam |
oṃ tat sat |

समाप्ति श्लोकाः

Samāpti Ślokāḥ · Concluding verses

ॐ आपदामपहर्तारं दातारं सर्वसम्पदाम् ।
लोकाभिरामं श्रीरामं भूयो भूयो नमाम्यहम् ॥

oṃ āpadāmapahartāraṃ dātāraṃ sarvasampadām |
lokābhirāmaṃ śrīrāmaṃ bhūyo bhūyo namāmyaham ||

आर्तानामार्तिहन्तारं भीतानां भीतिनाशनम् ।
द्विषतां कालदण्डं तं रामचन्द्रं नमाम्यहम् ॥

ārtānāmārtihantāraṃ bhītānāṃ bhītināśanam |
dviṣatāṃ kāladaṇḍaṃ taṃ rāmacandraṃ namāmyaham ||

नमः कोदण्डहस्ताय सन्धीकृतशराय च ।
खण्डिताखिलदैत्याय रामायापन्निवारिणे ॥

namaḥ kodaṇḍahastāya sandhīkṛtaśarāya ca |
khaṇḍitākhiladaityāya rāmāyāpannivāriṇe ||

रामाय रामभद्राय रामचन्द्राय वेधसे ।
रघुनाथाय नाथाय सीतायाः पतये नमः ॥

rāmāya rāmabhadrāya rāmacandrāya vedhase |
raghunāthāya nāthāya sītāyāḥ pataye namaḥ ||

अग्रतः पृष्ठतश्चैव पार्श्वतश्च महाबलौ ।
आकर्णपूर्णधन्वानौ रक्षेतां रामलक्ष्मणौ ॥

agrataḥ pṛṣṭhataścaiva pārśvataśca mahābalau |
ākarṇapūrṇadhanvānau rakṣetāṃ rāmalakṣmaṇau ||

सन्नद्धः कवची खड्गी चापबाणधरो युवा ।
गच्छन् ममाग्रतो नित्यं रामः पातु सलक्ष्मणः ॥

sannaddhaḥ kavacī khaḍgī cāpabāṇadharo yuvā |
gacchan mamāgrato nityaṃ rāmaḥ pātu salakṣmaṇaḥ ||

अच्युतानन्तगोविन्दनामोच्चारणभेषजात् ।
नश्यन्ति सकला रोगास्सत्यं सत्यं वदाम्यहम् ॥

acyutānantagovindanāmoccāraṇabheṣajāt |
naśyanti sakalā rogāssatyaṃ satyaṃ vadāmyaham ||

सत्यं सत्यं पुनस्सत्यमुद्धृत्य भुजमुच्यते ।
वेदाच्छास्त्रं परं नास्ति न दैवं केशवात्परम् ॥

satyaṃ satyaṃ punassatyamuddhṛtya bhujamucyate |
vedācchāstraṃ paraṃ nāsti na daivaṃ keśavātparam ||

शरीरे जर्जरीभूते व्याधिग्रस्ते कलेवरे ।
औषधं जाह्नवीतोयं वैद्यो नारायणो हरिः ॥

śarīre jarjarībhūte vyādhigraste kalevare |
auṣadhaṃ jāhnavītoyaṃ vaidyo nārāyaṇo hariḥ ||

आलोडय सर्वशास्त्राणि विचार्य च पुनः पुनः ।
इदमेकं सुनिष्पन्नं ध्येयो नारायणो हरिः ॥

āloḍya sarvaśāstrāṇi vicārya ca punaḥ punaḥ |
idamekaṃ suniṣpannaṃ dhyeyo nārāyaṇo hariḥ ||

यदक्षरपदभ्रष्टं मात्राहीनं तु यद्भवेत् ।
तत्सर्वं क्षम्यतां देव नारायण नमोऽस्तु ते ॥

yadakṣarapadabhraṣṭaṃ mātrāhīnaṃ tu yadbhavet |
tatsarvaṃ kṣamyatāṃ deva nārāyaṇa namo'stu te ||

विसर्गबिन्दुमात्राणि पदपादाक्षराणि च ।
न्यूनानि चातिरिक्तानि क्षमस्व पुरुषोत्तम ॥

visargabindumātrāṇi padapādākṣarāṇi ca |
nyūnāni cātiriktāni kṣamasva puruṣottama ||

हरिः ॐ तत्सत् ॥

hariḥ oṃ tatsat ||